

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 35/2018-48

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. januára 2019 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Miroslava Duriša, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Jany Laššákovej, Milana Ľalíka, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika (sudca spravodajca) v konaní o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného obchodnou spoločnosťou JUDr. Peter Franko, advokátska kancelária, s. r. o., Popradská 82, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Franko, PhD., vo veci namietanej neústavnosti a nezákonnosti volieb starostu obce Diviaky nad Nitricou konaných 10. novembra 2018 za účasti [REDACTED], [REDACTED], takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] z a m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 20. novembra 2018 doručené podanie [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), označené ako „*Volebná sťažnosť... v zmysle čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a § 59 a nasl. zákona č. 38/1993 Z. z...*“. Ako odporcu sťažovateľ

označil [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporca“). Podanie sťažovateľ doplnil 21. novembra 2018.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že vo voľbách od orgánov miestnej samosprávy konaných v obci Diviaky nad Nitricou (ďalej len „obec“) 10. novembra 2018 sa sťažovateľ i odporca uchádzali o funkciu starostu obce. Sťažovateľ získal vo voľbách 264 platných hlasov, kým odporca získal 281 hlasov. Vo voľbách starostu obce platný hlas odovzdalo 936 voličov.

3. Sťažovateľ v sťažnosti informuje, že v komunálnych voľbách tvorila obec jeden volebný obvod, ktorý bol rozdelený na dva volebné okrsky.

4. Citujúc relevantné ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“) i súvisiacu judikatúru ústavného súdu, sťažovateľ sumarizuje štyri dôvody svojej sťažnosti.

5. Prvým dôvodom je „porušenie prípravy volieb“, ku ktorému sťažovateľ uvádza, že „vo voľbách bolo voličom vo volebnom obvode vydaných 951 obálok. Zápisnica miestnej volebnej komisie však eviduje 945 odovzdaných obálok. Z toho implicitne vyplýva, že 6 obálok bolo zo strany voličov neodovzdaných – nevhodených do volebnej urny. To však nie je pravda. Šesť obálok bolo odovzdaných zo strany voličov, ale boli vyradené volebnou komisiou volebného okrsku č. 1 bez toho, aby boli otvorené. Keďže na nich chýbala pečiatka so znakom obce. Na úvod sčítavania hlasov vo volebnom okrsku č. 1 sa odpečatili obe volebné urny (aj prenosná) a hlasovacie lístky sa vysypali na stoly. Chvíľu po otvorení oboch urien, na začiatku procesu sčítavania hlasov zrazu predsedníčka okrskovej volebnej komisie [REDAKOVANÉ] (starostova neter) držala v ruke 6 obálok, ktoré nemali pečiatku a tak ich bez otvorenia vyradili z procesu sčítavania hlasov. Odôvodnila to tým, že niekto pravdepodobne vhodil do urny aj vlastné obálky s hlasovacími lístkami, aby tak zvýšil počet hlasov určitých kandidátov na poslancov a kandidáta na starostu. Sťažovateľ je toho názoru, že vyradené obálky môžu obsahovať hlasy jeho rodiny. Spolu tvorili počet 4 voličov, ktorí boli osobne voliť a dvaja voliči ktorí volili pomocou prenosnej urny (starý otec

sťažovateľa a jeho známa, ktorá s ním býva v seniorskom dome [REDACTED]). Sťažovateľ je toho názoru, že chybou pri príprave volieb zo strany obce a jej vedenia (starostu) boli hlasy 6 voličov nezákonne nezapočítané.“. Tu sťažovateľ vidí rozpor s § 22 ods. 3 volebného zákona.

6. Druhým dôvodom sťažnosti je podľa sťažovateľa „porušenie pravidiel volebnej kampane“. Uvádza k nemu, že „dňa 10.11.2018 boli uplatňovať svoje aktívne volebné právo aj voliči [REDACTED] a [REDACTED]. Potom ako si prevzali listiny k voľbám a presunuli sa do priestorov určených na úpravu hlasovacích lístkov, našli tam papierik s priezviskom súčasného starostu a čísla poslancov spolu s ich priezviskami. Pred nimi volila rodina [REDACTED] (rodina súčasného starostu). Najskôr odvolil starostov synovec [REDACTED], následne aj starostova sestra [REDACTED], a švagor [REDACTED]. Následne išli volič voliči [REDACTED] a [REDACTED]. Konkrétne [REDACTED] našiel v priestore na úpravu hlasovacích lístkov umiestnenej vpravo pri oknách lístok s predmetným označením starostu. Podotýkame, že volič [REDACTED] a [REDACTED] nie sú blízkymi osobami sťažovateľa, ktorí by si uvedenú skutočnosť tendenčne pripravili.“. Popísaný stav sťažovateľ hodnotí ako rozporný s § 2 zákona č. 181/2014 Z. z. o volebnej kampani a o zmene a doplnení zákona č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o volebnej kampani“).

7. Ako tretí dôvod sťažnosti sťažovateľ uvádza „prítomnosť vo volebnej miestnosti“. Skutkovo argumentuje, že „asi 10-15 minút pred ukončením hlasovania (22:00) musel pozorovatelia ([REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]) opustiť volebnú miestnosť okrsku č. 1 na pokyn volebnej komisie. Do volebnej miestnosti im bolo umožnené vstúpiť až po cca 20 minútach (22:05). Taktiež po vyhlásení výsledkov volieb cca o 1:00 h ráno dňa 11.11.2018 v 1. okrsku bolo pozorovateľom povedané, že sa viac nemôžu zdržiavať vo volebnej miestnosti aj v priestoroch obecného úradu, nakoľko nasleduje zrátavanie hlasov zo strany miestnej volebnej komisie z oboch okrskov a musí sa tiež upratať volebná miestnosť. Všetci pozorovatelia vyšli von a predsedníčka p. [REDACTED] za nimi zamkla vchodové dvere obecného úradu. Po cca 10 minútach čakania pred obecným úradom na konečné výsledky volieb sa pred vchodovými dverami do obecného úradu objavil ešte aktuálny starosta obce p. [REDACTED] s jeho oslavujúcou skupinou so slovami, že

či tam pozorovatelia čakajú preto, aby mu pogratalovali k víťazstvu. Následne sa otvorili vchodové dvere obecného úradu a všetkých z jeho oslavujúcej skupiny vrátane jeho samého vpustili do priestorov obecného úradu, aby tam oslávili jeho víťazstvo vo voľbách. Danú skupinu tvorili okrem iných aj aktuálny zamestnanec obecného úradu [REDACTED] so synom a pravdepodobne aj s manželkou, aktuálni kandidáti na poslancov manželia [REDACTED] a [REDACTED] a kandidátka na poslankyňu a sestra starostu [REDACTED] s manželom.“. Tu sťažovateľ konštatuje nesúlad s § 27 ods. 2 a 3 volebného zákona.

8. Napokon sťažovateľ prednáša aj dôvod, ktorý pomenoval „Sčítavanie hlasov zapisovateľkou“. Uvádza, že „volieb na funkciu starostu obce... sa ako zapisovateľka okrskovej volebnej komisie volebného okrsku č. 1 zúčastnila [REDACTED]. [REDACTED] je zamestnankyňou obecného úradu na pozícii samostatný odborný referent na úseku matričnej činnosti. Predsedníčka volebnej komisie [REDACTED] navrhla ostatným členom komisie, či súhlasia s tým, že zapisovateľka p. [REDACTED] bude aj sčítavať hlasy, aby tak mohli tvoriť tri dvojice a skončili tak proces sčítavania hlasov skôr. Všetci členovia okrskovej volebnej komisie v 1. okrsku s týmto návrhom súhlasili. Po otvorení obálok nasledovalo roztriedenie hlasovacích lístkov na lístky poslanecké a starostovské a zároveň sa vyrad'ovali niektoré neplatné lístky. Nasledovalo rozdelenie si počtu hlasovacích lístkov cca po 1/3 pre každú dvojicu (5 členov komisie + zapisovateľka). Boli tri dvojice a každá si sadla za osobitný stôl tak, že sedeli oproti sebe a jeden čítal zakrúžkované čísla a druhý robil čiarky pri konkrétne čísla na osobitný hárok. Navzájom sa nekontrolovali. Všetko sa to dialo cca 15-20m od pozorovateľov a pani [REDACTED] sedela chrbtom k pozorovateľom pri stole, ktorý sa nachádzal najďalej od pozorovateľov. Po spracovaní hlasovacích lístkov nasledovalo sčítavanie hlasov. Každá trojica povedala svoj počet pre konkrétne číslo starostu a všetky jeho hlasy sa následne dokopy zráтали. Počas manipulácie s hlasovacími lístkami (otváranie obálok, triedenie na starostovské a poslanecké lístky, vyrad'ovanie neplatných lístkov, sčítavanie) stála pani [REDACTED] ako jediná otočená chrbtom k pozorovateľom v najväčšej vzdialenosti.“. Popísaný postup je podľa sťažovateľa v rozpore s § 19 ods. 1, § 29 ods. 1 a 2, § 170 ods. 8 písm. c), § 183 a § 185 ods. 1 písm. f) volebného zákona „v prepojení na konštantnú judikatúru Ústavného súdu...“.

9. Na podporu citovaných tvrdení sťažovateľ v doplnení sťažnosti doručenom ústavnému súdu 21. novembra 2018 predložil čestné vyhlásenia [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] zhodne popisujúce priebeh otvárania volebných urien v okrskovej volebnej komisii volebného okrsku č. 1, zapojenie zapisovateľky okrskovej volebnej komisie do narábania s hlasovacími lístkami, ako aj priebeh spočítavania hlasov v predmetnej okrskovej volebnej komisii. Sťažovateľ predložil aj čestné vyhlásenie [REDAKOVANÉ] o osobách, ktoré sa v priestore na úpravu hlasovacích lístkov nachádzali pred ním. Zároveň vyhlasuje, že *„za plentou som počas volenia našiel papierik s napísaným priezviskom aktuálneho starostu (zároveň kandidáta na starostu) a s číslami a priezviskami 4 kandidátov na poslancov“*. [REDAKOVANÉ] svojim čestným vyhlásením potvrdzuje tvrdenia [REDAKOVANÉ]. Označené osoby, ako aj členov dotknutej okrskovej volebnej komisie a jej zapisovateľku sťažovateľ ústavnému súdu takisto navrhol vypočuť ako svedkov.

10. Sťažovateľ uzatvára, že na podklade sumarizovaných dôvodov *„došlo k hrubým a opakovaným porušeniam legislatívy a Ústavy, ktoré sú (reálna kauzalita) alebo objektívne môžu byť (potenciálna kauzalita) priamou príčinou nezákonnosti/neústavnosti volieb starostu a ich výsledku“*.

11. Vo veci samej sťažovateľ ústavnému súdu navrhuje, aby *„rozhodol v zmysle § 63 ods. 1 písm. a) zákona č. 38/1993 Z. z. nálezom, o tom, že voľby na funkciu starostu vo volebnom obvode obci Diviaky nad Nitricou konané dňa 10.11.2018, sú neplatné,*

alebo

ak Ústavný súd nebude rozhodovať o neplatnosti volieb a pristúpi k prepočítaniu odovzdaných hlasov a zistí iný výsledok, vzhľadom k tomu, že sťažovateľ nemá vedomosť aké skutočnosti sa preukážu vykonaným dokazovaním, aký je skutočný výsledok volieb starostu pri správnom sčítaní hlasov (pozri napr. PL. ÚS 96/07) a ani objektívne takú vedomosť nemôže nadobudnúť... z dôvodu právnej istoty, preto sťažovateľ taktiež alternatívne navrhuje, aby Ústavný súd nálezom v zmysle § 63 ods. 1 písm. b) zákona č. 38/1993 Z. z. zrušil výsledok volieb starostu v obci Diviaky nad Nitricou konaných dňa 10.11.2018 (ak napr. sa zistí rovnaký počet hlasov),

alebo

aby (ak sa zistí sčítaním hlasovacích lístkov víťazstvo [REDACTED]) v zmysle § 63 ods. 1 písm. c) zákona č. 38/1993 Z. z. zrušil rozhodnutie miestnej volebnej komisie o výsledku volieb starostu v obci Diviaky nad Nitricou zo dňa 10.11.2018 v celom rozsahu a vyhlásil za riadne zvoleného starostu obce Diviaky nad Nitricou [REDACTED]“.

12. Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 35/2018-17 z 28. novembra 2018 prijal sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie a návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia nevyhovel.

13. Ústavný súd 30. novembra 2018 vyžiadal volebné dokumenty z oboch volebných okrskov utvorených v obci, ktoré mu boli doručené 11. decembra 2018.

14. Ústavný súd 12. decembra 2018 preskúmal doručené volebné dokumenty a 14. januára 2019 vypočul v predmetnej veci svedkov: [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]. Právo byť prítomní využili sťažovateľ so svojím právnym zástupcom, ako aj odporca.

15. Sťažovateľ doručil 15. januára 2019 ústavnému súdu prostredníctvom svojho právneho zástupcu „vyjadrenie k výsluchom svedkov“, v ktorom vyjadril presvedčenie, že kým „výpovede svedkov, ktorých sme navrhli ([REDACTED]) tieto boli obsahovo konzistentní vo výpovediach v porovnaní so znením ich čestných vyhlásení. Výpovede svedkov (členovia volebnej komisie a zapisovateľka) boli naopak protikladné a mátiuce.“. Následne sťažovateľ poukazuje na konkrétne výpovede svedkov a vzájomne ich obsahovo a logicky konfrontuje. Formuluje záver, podľa ktorého „výpoveď p. [REDACTED] je v rozpore s výpoved'ami ďalšej členky komisie (p. [REDACTED]) a s výpoveďou p. [REDACTED] pokiaľ ide o sčítavanie hlasov zapisovateľkou, výpoveď p. [REDACTED] je v rozpore s výpoveďou p. [REDACTED] pokiaľ ide o hlasovacie obálky, výpoveď p. [REDACTED] je v rozpore s výpoved'ami členov komisie (p. [REDACTED]) pokiaľ ide o otváranie obálok...“.

16. Sťažovateľ rovnako zdôrazňuje, že „*sčítavanie hlasov potvrdzujú 4 pozorovatelia teda osoby, nezávislé, ktoré nemajú záujem na tom výsledku volieb.* ([REDACTED] [REDACTED])“.

17. K informácii o tom, že zapisovateľka sedela v čase sčítavania hlasov k pozorovateľom chrbtom, sťažovateľ argumentuje, že „*treba mať na zreteli že, daná vzdialenosť nebola taká, aby ju nepočuli diktovať čísla, resp. nevideli, ako sa pohybuje a že narába s hlasovacími lístkami*“.

II.

18. Skutkovú stránku prejednávanej veci ústavný súd objasňoval na prvom mieste postupom podľa § 62 zákona ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd si vyžiada všetky doklady a správy týkajúce sa volieb. Svoju pozornosť zameril na volebné dokumenty volebného okrsku č. 1 v obci. Preskúmal však aj zápisnicu okrskovej volebnej komisie z volebného okrsku č. 2 a zápisnicu miestnej volebnej komisie.

19. Obe zápisnice okrskových volebných komisií i zápisnica miestnej volebnej komisie boli riadne podpísané všetkými členmi týchto komisií bez výhrad.

20. Preskúmaním volebných dokumentov z volebného okrsku č. 1 ústavný súd zistil, že zo 664 voličov, ktorí sa zúčastnili na hlasovaní, odovzdalo obálku 658 voličov. Z toho bolo pre voľbu starostu obce odovzdaných 651 platných hlasovacích lístkov. Sťažovateľ v tomto volebnom okrsku získal 220 hlasov, kým odporca 215 hlasov.

21. Vo volebnom okrsku č. 2 sa volieb zúčastnilo 287 voličov, pričom všetci odovzdali obálku. Z 285 platných hlasov odovzdaných pre voľby starostu obce získal sťažovateľ 44, kým odporca 66.

22. Napokon, zo zápisnice miestnej volebnej komisie vyplýva, že pre voľby starostu obce bolo odovzdaných 936 platných hlasovacích lístkov, z ktorých sťažovateľ získal 264 hlasov a odporca 281 hlasov.

23. Spomedzi sťažovateľom navrhnutých svedkov sudca spravodajca 14. januára 2019 podľa § 31 ods. 1 zákona o ústavnom súde vypočul mimo ústneho pojednávania dvoch členov okrskovej volebnej komisie volebného okrsku č. 1, zapisovateľku tejto okrskovej volebnej komisie, dvoch pozorovateľov v uvedenom volebnom okrsku, ako aj svedka [REDACTED].

24. Svedkyňa [REDACTED], predsedníčka okrskovej volebnej komisie, uviedla, že pri sčítavaní hlasov zistili prítomnosť šiestich obálok, ktoré neboli opatrené odtlačkom úradnej pečiatky obce, a preto ich vylúčili zo sčítavania. Na približný údaj o celkovom počte neplatných hlasov si nedokázala spomenúť. Skutočnosť, že sa za plentou vyskytol rukou písaný papier s označením niektorých kandidátov, jej nikto ako predsedníčke okrskovej volebnej komisie neoznámil. K prítomnosti pozorovateľov počas hlasovania uviedla, že v zmysle poznatkov získaných z absolvovaného školenia „*nezávislý kandidát nemá ešte počas volieb sa zdržovať v miestnosti*“. Pozorovatelia prejavili záujem o pozorovanie približne o 21.47 h, pričom jeden pozorovateľ bol prítomný už od rána. Po skončení hlasovania boli riadne vpustení do volebnej miestnosti a prítomní boli aj vo chvíli, keď došlo k otvoreniu volebných urien. Zapisovateľka [REDACTED] sa podľa nej aktívne sčítavania hlasov nezúčastňovala, iba „*fyzicky stála pri stole, pozorovala nás, kontrolovala ako otvárame obálky. Potom bola mi nápomocná pri zapisovaní zápisnice.*“.

25. Svedkyňa [REDACTED], členka okrskovej volebnej komisie, uviedla, že po otvorení volebných urien našli neopečiatkované obálky, hoci „*my sme takéto obálky zo svojich rúk nevydali svojim voličom*“. O nájdení papierového lístka za plentou nemala v čase volieb žiadnu vedomosť, „*nikto nám nič také neoznámil*“. Pozorovateľov žiadali o opustenie volebnej miestnosti, keďže boli poučení, že kandidáti môžu byť pozorovateľmi až po ukončení hlasovania. Zapisovateľka [REDACTED] „*dohliadala na regulárnosť volieb a po skončení toho volebného dňa tým pádom, že sme mali veľa kandidátov sme usúdili, že nás je málo ako členov komisie, bolo nás len 5, tak sme ju poprosili, či by nám nebola ochotná pomáhať len pri otváraní obálok a vlastne stála pri nás, ale nič nerobila. My sme si medzi sebou navzájom posúvali jednotlivé tie kôpky, ktoré sme mali popočítané tým, že sme sa kontrolovali. Odpočítali sme ich súčasť, preto sme aj dva razy urobili sčítavanie tých hlasov, jednalo sa o hlasy post starostu. Dva razy sme si to prekontrolovali,*

či sme nespravili tá a tá alebo tá skupinka chybu. Takže sme si to medzi sebou navzájom poposúvali a každý každého kontroloval.“. Ďalej uviedla, že „najprv sme sčítavali poslancov. Vtedy sme urobili tri dvojice. Keď sa jednalo o sčítavanie hlasov o post starostu, všetci sme stáli spoločne pri stole, otvárali sa obálky a my, títo piati, čo sme boli členovia komisie sme mali na starosti, aby sme všetky tie hlasy starostov sčítali. Ona pri nás len stála, pomáhala nám otvárať obálky, ale ona to nesčítavala... Sama nechcela do toho vstupovať, povedala, že ona bude vlastne len nápomocná, nebude nám do toho vstupovať, pretože tých poslancov bolo 34 a kandidujúcich starostov bolo len 5, takže... mali sme viacej práce pri tých poslancoch. S tým sme ju požiadali, aby urobila ďalšiu dvojicu, aby nám vlastne pomohla.“. Napokon uviedla, že pozorovateľ [REDAKOVANÉ] „bol dá sa povedať do poslednej chvíle prítomný vo volebnej miestnosti a ak odišiel, tak odišiel na chodbičku a tam sa už rozprával s ostatnými. Nepostupoval tak ako mal takýto pozorovateľ postupovať. Chodieval za jednotlivými občanmi, rozprával sa s nimi, behal nám do toho volebného priestoru, viac ráz sme ho poprosili, nech si sadne na miesto a nech sa s voličmi alebo s ďalšími ľuďmi nerozpráva, pretože jeho úlohou bolo pozorovať celý priebeh tejto volebnej akcie.“.

26. Svedok [REDAKOVANÉ] pri úprave hlasovacieho lístka našiel „v kúte... stolíka“ papierový lístok, ktorý „skrčil a hodil do vrečka“. Zamýšľal odovzdať ho pri odchode z volebnej miestnosti okrskovej volebnej komisii, ale zabudol na to. Na lístok si spomenul, až keď vyšiel von z budovy, v ktorej voľby prebiehali, a vtedy lístok odovzdal manželke, ktorá si ho zobrala. Následne stretli rodičov sťažovateľa „a manželka ten lístok držala v rukách, čítala pod lampou tie mená... tak im ho ukázala...“. Svedok ďalej uviedol, že pred ním volila rodina [REDAKOVANÉ], „čo je švagor pána starostu aj s manželkou, so sestrou jeho a myslím, že tam bol jeho syn...“.

27. Svedok [REDAKOVANÉ] bol pozorovateľom a uviedol, že „ja som tam prišiel najprv odvoliť a potom som tam požiadal o to, že chcem zostať po skončení volieb a pri sčítaní chcem zostať ako pozorovateľ. Kým voľby skončili, bolo to ešte nejakých 20, 15 minút do konca, tak sme čakali aj s tými ostatnými, ktorí tam začali prichádzať ako pozorovatelia, ktorí tam chceli byť. Tak sme čakali vo vestibule pred tou volebnou miestnosťou. Potom vlastne nás po skončení tých volieb postili do miestnosti, kde nás teda

poučili čo môžeme, čo nemôžeme. Tam sme vlastne sedeli pri tých dverách, kde sme mali vyhradené miesto.“. Nadväzne zdôraznil, že mu „bolo vysvetlené, že to len ten pozorovateľ, ktorý tam celý deň je, že môže byť pri voľbách, tak vlastne som opustil teda tú miestnosť...“. K postaveniu zapisovateľky pri sčítavaní hlasov svedok uviedol, že „bola pri otváraní urny, bola pri sčítavaní obálok, bola pri sčítavaní hlasovacích lístkov“, že bola rovnocenná s ostatnými členmi okrskovej volebnej komisie, že „triedila hlasovacie lístky, samozrejme, že aj zapisovala, keď sčítavali“. Na otázku sudcu spravodajcu týkajúcu sa informácie v čestných vyhláseniach, podľa ktorej im zapisovateľka bola otočená chrbtom, svedok uviedol, že „keď robí pohybmi tak jasne, že počíta hlasovacie lístky, to je jasné...“. Vzápätí nepotvrdil, že by na vlastné oči videl, ako zapisovateľka spočítava hlasy.

28. Svedok [REDACTED], pozorovateľ, prišiel do volebnej miestnosti *„pred desiatou hodinou... a keďže ešte voľby prebiehali a ja som bol jeden z kandidátov na poslanca do obecného zastupiteľstva, tak som nemohol byť prítomný v miestnosti. Takže ma vlastne členovia okrskovej volebnej komisie poprosili, aby som teda opustil miestnosť a išiel som v podstate vonku na chodbu, kde sme čakali na desiatu hodinu, kedy sa vlastne okrsková volebná komisia uzavrie a v tom momente nás pustili do okrskovej volebnej komisie.“. Potvrdil, že pozorovatelia boli pri otváraní volebných urien. Uviedol, že zapisovateľka bola „plnohodnotný člen okrskovej volebnej komisie a otvárala obálky. Následne vlastne dávali na kopy aj poslancov aj starostov, si to vlastne rozdelili a následne aj sčítavala tie hlasy.“. Potvrdil, že zapisovateľka im bola otočená chrbtom a spresnil, že po rozdelení hlasovacích lístkov prebiehalo sčítavanie tak, že členovia okrskovej volebnej komisie „išli do troch miest po dve osoby. A následne pani zapisovateľka bola v jednej dvojici, kde jeden človek hovoril číslo a ona následne škrkala jednotlivé čiariočky k tým jednotlivým číslam, čiže zapisovala čiariočky.“.*

29. Svedkyňa [REDACTED], zapisovateľka okrskovej volebnej komisie, uviedla, že sa aktívne nezúčastňovala sčítavania hlasov. Následne detailnejšie informovala, že *„sa vysypala urna, ja som bola... otočená chrbtom celý čas. Nebolo to úmyselne, nebolo to zámerne, nechcela som nikomu uškodiť, absolútne nič v tom nebolo. Aby som videla na nich ako pracujú, ja som sa nechytala tohto sčítavania hlasov. Čo sa týka dvojíc. Áno, požiadala ma pani predsedkyňa volebnej komisie, že či by som im teda pomohla*

pri sčítavaní tých poslancov obecného zastupiteľstva a ostatní s tým súhlasili, ale ja som nesčítavala hlasy. Sčítaval pán člen komisie. A čo sa týka starostov... sčítavali ich dvakrát tie hlasy starostov, mali ich na veľkom stole a boli tam všetci členovia volebnej komisie.“. Popísala priebeh sčítavania hlasov, a to tak, že po vysypaní obálok, ich otvorení, boli hlasovacie lístky roztriedené „*podľa toho, či ide o zastupiteľstvo alebo starostov... Potom nasledovalo teda, že počet platných, platné a neplatné. Počet platných hlasov pre poslancov a starostu a potom sa vlastne tie dvojice rozdelili na spočítavanie“.* Následne spresnila, že „*čo sa týka tých poslancov, boli tie dvojice, sčítali, jedna teda diktovala, druhý robil tú čiarkovacia metódu... čo sa týka starostu, sa tiež robila čiarkovacia metóda, tak isto... boli dvojice, ale tam som sa sedela pri tom členovi komisie a som sa pozerala. Lebo tých starostov nebolo toľko ako poslancov, teda, že toľko roboty nebolo. A potom sa dalo na stôl všetky hlasy starostov a spočítali všetci členovia komisie, ktorí tam boli. To som tam stála a viem, že počítali dvakrát tie starostovské hlasy celá komisia.“.* Potvrdila, že po vysypaní obálok z urien „*boli tam neopečiatkované obálky... a to komisia určila ako neplatné a zapečatila ich. Tie sa neotvárali.“.* Prítomnosť takýchto obálok nevedela vysvetliť. Vyslovila domnienku, že „*sa mohlo stať, že boli zlepené tie obálky a členovia si nevšimli, akú obálku dávajú...“.*

III.

30. Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

31. Podstatou zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy je uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (mutatis mutandis PL. ÚS 34/99, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07). Zistená nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov (mutatis mutandis PL. ÚS 21/94, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07).

32. Podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže
- a) vyhlásiť voľby za neplatné,
 - b) zrušiť napadnutý výsledok volieb,
 - c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený,
 - d) sťažnosť zamietnuť.

33. Z doterajšej stabilizovanej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že jeho právomoc zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07). Inými slovami, nie každé porušenie volebného zákona vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi.

34. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 38/07). Platí totiž vyvrátiteľná domnienka, že volebný výsledok zodpovedá vôli voličov. Predložiť dôkazy na jej vyvrátenie je povinnosťou toho, kto volebné pochybenie namieta (PL. ÚS 74/2011).

35. Pred tým, než ústavný súd pristúpi k vyhodnoteniu dôvodnosti jednotlivých sťažnostných námietok, považuje za potrebné zdôrazniť, že volebná sťažnosť nie je všeobecným opravným prostriedkom na preskúmanie výsledkov volieb. Predovšetkým sťažovateľ v konaní o zákonnosti volieb znáša dôkazné bremeno v tom zmysle, že musí nezákonnosť volieb nielen namietat', ale svoje tvrdenie aj preukázať navrhovanými dôkazmi (m. m. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 94/07, PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 29/2011).

36. V konaní o volebných veciach sa neuplatňuje vyhľadávacia zásada, ktorá je jednou z vedúcich zásad trestného konania (PL. ÚS 52/2011). Rovnako ústavný súd už judikoval, že v konaní vo volebných veciach nie je „vyšetrovacím orgánom“, ktorý zisťuje (môže zisťovať) skutkový stav metódami a spôsobmi charakteristickými pre prácu orgánov činných v trestnom konaní. Jeho úlohou je predovšetkým zvážiť hodnovernosť a preukázateľnosť tvrdení sťažovateľa v kontexte s ďalšími konkrétnymi okolnosťami posudzovanej veci a na tom základe rozhodnúť, či vykoná vo veci ďalšie dokazovanie, alebo vyvodí v predmetnej veci právne závery len na základe tvrdení predložených účastníkmi konania (PL. ÚS 66/2011).

37. Štyri sťažovateľom prednesené námietky preto ústavný súd po stránke skutkovej posudzoval výlučne v rámci výsledkov dokazovania navrhovaného sťažovateľom, berúc pri tom do úvahy aj relevantné informácie zistené z obsahu vyžiadanej volebnej dokumentácie.

38. Prvá námietka prednesená sťažovateľom spočíva v kritike skutočnosti, že okrsková volebná komisia vydala voličom 6 obálok, ktoré neboli opatrené odtlačkom úradnej pečiatky obce, v dôsledku čoho pri sčítavaní hlasov musela tieto obálky podľa § 29 ods. 2 druhej vety volebného zákona vylúčiť. Sťažovateľ pritom vyjadruje presvedčenie, že *„vyradené obálky môžu obsahovať hlasy jeho rodiny“*.

39. Z vykonaného dokazovania plynie, že k vylúčeniu šiestich obálok krátko pred začatím sčítavania hlasov došlo, dôvodnosť sťažovateľovho citovaného tvrdenia sa ale nijako nepotvrdila. Faktom je, že okrsková volebná komisia 6 obálok, ktoré neobsahovali odtlačok úradnej pečiatky obce, zo sčítavania vylúčila, niet ale dôkazov o tom, že by predmetné obálky obsahovali hlasovacie lístky s hlasom v prospech sťažovateľa.

40. Dôležitým komponentom volebného súdnictva je zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb (PL. ÚS 8/2011). V rámci konania o volebných sťažnostiach sa neuplatňuje teória tzv. absolútnych väd volebného procesu, t. j. takých porušení volebného zákona, ktoré by

mali za následok automatické zrušenie volieb (volieb kandidáta alebo výsledku hlasovania). Vzhľadom na túto skutočnosť treba považovať všetky možné pochybenia a vady volebného procesu za relatívne a zvažovať, resp. zohľadňovať ich význam podľa ich vplyvu na výsledok volieb do zastupiteľského orgánu alebo na výsledok voľby konkrétneho kandidáta. Overovanie volieb je založené na predpoklade objektívnej súvislosti medzi volebnou vadou a obsadením volenej funkcie alebo minimálne takej možnej príčinnej súvislosti [princíp potenciálnej kauzality (m. m. PL. ÚS 7/2010)]. Túto možnú príčinnú súvislosť však treba vykladať nie iba ako abstraktnú možnosť, ale treba ju v konaní riadne preukázať (PL. ÚS 16/2011).

41. Vzhľadom na odkázanú stabilnú judikatúru ústavný súd považuje vo vzťahu k prvej námietke sťažovateľa za rozhodujúce, že rozdiel v počte získaných hlasov medzi sťažovateľom a odporcom predstavoval 17 hlasov (bod 22). Analyzovaná námietka však upriamuje pozornosť na šesť obálok vylúčených zo sčítavania. Preto ani v prípade potvrdenia sťažovateľovho podozrenia by ústavný súd nemohol prikrčiť k niektorému zo sťažovateľom navrhnutých spôsobov rozhodnutia. Predmetná námietka je preto nedôvodná bez potreby ďalšieho dôkazného skúmania.

42. Námietka prednesená v poradí ako druhá sa zakladá na kritike skutočnosti, že v priestore určenom na úpravu hlasovacích lístkov sa nachádzal „*papierik s priezviskom súčasného starostu (odporca, pozn.) a čísla poslancov spolu s ich priezviskami*“. Svedok ██████████ tvrdí, že v rámci svojej výpovede potvrdil. Sťažovateľ uvedenú skutočnosť hodnotí ako nedovolenú volebnú kampaň, ktorá je v rozpore s § 2 zákona o volebnej kampani.

43. Podľa § 2 ods. 1 zákona o volebnej kampani volebná kampaň na účely tohto zákona je akákoľvek činnosť politickej strany, politického hnutia, koalície politických strán a politických hnutí, kandidátov a tretích strán podľa § 8, za ktorú sa obvykle platí úhrada, smerujúca k propagácii ich činnosti, cieľov a programu za účelom získania funkcie volenej podľa osobitného predpisu.

44. Podľa § 2 ods. 2 zákona o volebnej kampani volebná kampaň začína dňom uverejnenia rozhodnutia o vyhlásení volieb v Zbierke zákonov Slovenskej republiky (ďalej len „vyhlásenie volieb“) a končí 48 hodín pred dňom konania volieb.

45. Ústavný súd už na základe rekapitulácie svojich rozhodovacích postojov sumarizoval, že pre záver o porušení volebného moratória spôsobilom ovplyvniť výsledok volieb musia byť splnené nasledujúce podmienky:

- z predložených dôkazov musí jednoznačne vyplývať, že došlo k aktívnemu propagovaniu kandidáta, resp. aktívnemu ovplyvňovaniu formovania názorov voličov, nestačí len preukázať, že došlo k rozhovoru kandidáta, resp. tretích osôb s voličmi;

- za porušenie volebného moratória možno považovať len takú situáciu, keď je verejnosti prvýkrát aktívne sprístupnená nová informácia o kandidátovi až v čase volebného moratória;

- za porušenie moratória nemožno kvalifikovať akúkoľvek spoločenskú aktivitu kandidáta kandidujúceho vo voľbách, ale iba takú, ktorá má nepochybné znaky neprípustnej volebnej agitácie vo forme takého protiprávneho konania (napr. korupčné správanie, psychický nátlak a pod.), ktoré môže volebný výsledok ovplyvniť takým spôsobom, že bude nutné voľby zopakovať (PL. ÚS 22/2017).

46. Podľa názoru ústavného súdu v prejednávanej veci nie je splnená ani jedna z uvedených podmienok.

47. Navrhnutým dokazovaním (výsluch svedka [REDAKOVANÉ]; jeho manželku [REDAKOVANÉ] ústavný súd nevypočul, keďže podľa skutočností uvedených sťažovateľom bola len nepriamym svedkom) nebola spoľahlivo preukázaná aktívna propagácia sťažovateľa. Skutočnosť, že v priestore určenom na úpravu hlasovacích lístkov bol papierový lístok s menami, priezviskami a poradovými číslami kandidátov (na starostu obce i na poslancov obecného zastupiteľstva), sama osebe nezahŕňa prvok aktívneho prístupu k formovaniu názorov voličov. Z vykonaného dokazovania nemožno identifikovať osobu, ktorá predmetný lístok do uvedeného priestoru umiestnila, ani dĺžku času, počas ktorého sa lístok v tomto priestore nachádzal. Svedkom [REDAKOVANÉ] potvrdený fakt, že bezprostredne pred ním priestor na úpravu hlasovacích lístkov využili členovia rodiny

██████████, ktorí majú byť rodinnými príslušníkmi odporcu, nepostačuje ako dôkaz pre záver, že by umiestnenie sporného papierového lístka bolo výsledkom aktivity odporcu, či iných ním poverených osôb.

48. Obsah papierového lístka tvrdený sťažovateľom a potvrdený svedkom ██████████ preukazuje, že tu zjavne nešlo o sprístupňovanie nových informácií o kandidátoch, keďže ich mená, priezviská a poradové čísla na hlasovacích lístkoch museli byť vzhľadom na právnu úpravu prípravnej fázy volieb (§ 178 volebného zákona) známe už podstatne skôr.

49. Tretej z rekapitulovaných podmienok podľa názoru ústavného súdu ani nie je potrebné venovať osobitnú pozornosť, keďže rozbor prvých dvoch v ich súhrne za žiadnych okolností nepotvrďuje prítomnosť znakov neprípustnej volebnej agitácie v prospech odporcu či v neprospech sťažovateľa.

50. Z uvedených dôvodov ústavný súd vyhodnotil ako nedôvodnú aj sťažnostnú námietku o prítomnosti papierového lístka v priestore určenom na úpravu hlasovacích lístkov.

51. Ďalšia sťažnostná námietka mieri na postavenie pozorovateľov vo volebnom okrsku č. 1. Sťažovateľ udáva, že 10 – 15 minút pred skončením hlasovania museli opustiť volebnú miestnosť a späť boli vpustení približne o 22.05 h. V tom vidí rozpor s § 27 ods. 2 a 3 volebného zákona.

52. Podľa § 27 ods. 2 volebného zákona zástupca nezávislého kandidáta má právo byť prítomný v priebehu volieb a sčítavania hlasov vo volebnej miestnosti. Obec je povinná vo volebnej miestnosti vyčleniť pre zástupcov podľa prvej vety a pozorovateľov vyslaných medzinárodnými organizáciami osobitný priestor. Tieto osoby možno z volebnej miestnosti vylúčiť, len ak by bol ohrozený priebeh hlasovania a sčítavania hlasov.

53. Podľa § 27 ods. 3 volebného zákona vo volebnej miestnosti majú právo byť prítomné aj iné osoby, ktoré prejavili záujem o pozorovanie priebehu volieb a sčítavania hlasov. Tieto osoby možno z volebnej miestnosti vylúčiť, len ak by bol ohrozený priebeh hlasovania, sčítavania hlasov alebo z dôvodu nedostatočnej kapacity volebnej miestnosti.

54. Vyjadrenie sťažovateľa v odôvodnení jeho sťažnosti vyvoláva dojem, že pozorovatelia boli vo volebnej miestnosti prítomní už dlhší čas a približne o 21.45 h ich okrsková volebná komisia vyzvala na opustenie miestnosti.

55. Zároveň však čestné vyhlásenia [REDAKOVANÉ] i [REDAKOVANÉ] priložené k sťažnosti zhodne udávajú, že „cca 15 min. pred ukončením hlasovania... sme čakali s ostatnými pozorovateľmi vo vestibule pred volebnou miestnosťou“.

56. Svedkyne [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] (členky okrskovej volebnej komisie) vypovedali, že záujem pozorovateľov o prítomnosť vo volebnej miestnosti bol prejavovaný až približne o 21.45 h, no vzhľadom na to, že podľa ich presvedčenia a poznatkov by osoby kandidujúce vo voľbách nemali byť prítomné vo volebnej miestnosti počas hlasovania, prítomnosť umožnili až po ukončení hlasovania. Tomu zodpovedá aj svedecká výpoveď [REDAKOVANÉ], ktorý bol kandidátom na funkciu poslanca obecného zastupiteľstva.

57. Z vykonaného dokazovania ústavný súd považoval za preukázané, že pozorovatelia prejavili záujem byť prítomní vo volebnej miestnosti až približne 15 minút pred ukončením hlasovania. Dôvodom výzvy na opustenie volebnej miestnosti bola podľa vypočutého svedka [REDAKOVANÉ] skutočnosť, že viacerí pozorovatelia boli zároveň kandidátmi na funkcie poslancov obecného zastupiteľstva (z vyžiadanej volebnej dokumentácie vyplýva, že išlo o [REDAKOVANÉ] a o [REDAKOVANÉ]).

58. Iba pozorovateľ [REDAKOVANÉ] „bol prítomný skoro počas celého dňa vo volebnej miestnosti... v rámci 1. okrsku“ (jeho čestné vyhlásenie priložené k sťažnosti), čo nepriamo potvrdzujú aj svedecké výpovede [REDAKOVANÉ] i [REDAKOVANÉ].

59. Z rekapitulovaných faktov ústavný súd dospel k záveru, že okrem pozorovateľa [REDAKOVANÉ] sa ostatní pozorovatelia k volebnej miestnosti dostavili až približne o 21.45 h, avšak vzhľadom na skutočnosť, že niektorí z nich boli zároveň kandidátmi na funkcie poslancov obecného zastupiteľstva, okrsková volebná komisia im neumožnila vstup do volebnej miestnosti z dôvodu aprobovaného v § 27 ods. 3 volebného zákona (ohrozenie priebehu hlasovania). Právny záver okrskovej volebnej komisie plniacej úlohu garanta zákonnosti samotného volebného aktu (m. m. PL. ÚS 36/03) nepovažuje ústavný súd za prejav nedovolennej svojvôle, keďže práve prítomnosť pozorovateľov, ktorí sú zároveň kandidátmi, vo volebnej miestnosti po tom, čo vykonali volebný akt, by mohla infikovať samotné hlasovanie podozreniami plynúcimi z možných rozhovorov, či iných foriem ovplyvňovania stále hlasujúcich voličov.

60. Nadväzne ústavný súd zdôrazňuje, že po ukončení hlasovania boli pozorovatelia takmer ihneď vpustení do volebnej miestnosti na účel pozorovania sčítavania hlasov.

61. Hoci teda formálno-právne by okrskovej volebnej komisii bolo možné vytknúť, že nie všetci pozorovatelia boli súčasne kandidátmi, a preto nekandidujúcim pozorovateľom mala umožniť prítomnosť vo volebnej miestnosti aj po 21.45 h, popísaný nedostatok nedosahuje intenzitu odôvodňujúcu zásah zo strany ústavného súdu, keďže niet iných dôkazov naznačujúcich akúkoľvek manipuláciu výsledkov volieb okrskovou volebnou komisiou v čase od 21.45 h do 22.05 h. Hodno tu podčiarknuť dokazovaním zistenú skutočnosť, že pri otváraní volebných urién už pozorovatelia prítomní boli (výpovede [REDAKOVANÉ] aj [REDAKOVANÉ]).

62. Ústavný súd preto v prípade analyzovanej sťažnostnej námietky vidí dostatok priestoru pre uplatnenie svojho judikovaného právneho názoru, podľa ktorého dosiahnutie absolútneho súladu prípravy a priebehu volebného procesu so zákonom je prakticky neuskutočniteľné. Ak by sa nespokojnosť politických strán a hnutí, resp. nezávislých kandidátov zúčastnených na voľbách s volebnými výsledkami prejavila vždy po voľbách iniciovaním konania pred ústavným súdom, môže to viesť k spochybňovaniu parlamentnej demokracie a inštitútu volieb. Vyhlásenie volieb za neplatné, resp. zrušenie ich výsledku

z dôvodu nepatrného porušenia zákonných ustanovení totiž vytvára možnosti pre vedomú manipuláciu s voľbami (PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 67/2014, PL. ÚS 22/2017).

63. Ani tretia sťažnostná námietka preto nie je dôvodná.

64. Poslednú, štvrtú sťažnostnú námietku sťažovateľ označil ako „*najzávažnejšie porušenie*“. Jej podstata spočíva v účasti zapisovateľky okrskovej volebnej komisie na sčítavaní hlasov, a teda na zisťovaní výsledku volieb.

65. Ústavný súd už v minulosti kriticky hodnotil účasť zapisovateľa okrskovej volebnej komisie na zisťovaní výsledkov volieb. Explicitne uviedol, že „*zapisovateľ volebnej komisie je technickým pracovníkom, nie však členom volebnej komisie, ktorý by sa mohol zúčastniť sčítania hlasov. Jeho aktívna účasť pri sčítaní hlasov môže ovplyvniť nepredpojatost' okrskovej volebnej komisie pri takom dôležitom úkone, ako je zisťovanie vôle voličov. Skutočnosť, že sa zapisovateľka aktívne zúčastňovala sčítavania odovzdaných platných hlasov, spochybňuje regulárnosť zisťovania výsledkov volieb (mutatis mutandis PL. ÚS 1/07, PL. ÚS 4/2011)... Tento nedostatok v činnosti okrskovej volebnej komisie hodnotí ústavný súd ako závažné porušenie § 37 a § 38 volebného zákona (predchádzajúca právna úprava, pozn.), ktoré je spôsobilé ovplyvniť dosiahnuté výsledky volieb (potenciálna kauzalita).*“ (PL. ÚS 89/2011).

66. Podľa § 19 ods. 1 volebného zákona zapisovateľ volebnej komisie zabezpečuje organizačné a administratívne záležitosti súvisiace s prípravou a priebehom rokovania volebnej komisie a plní funkciu jej odborného poradcu. Zúčastňuje sa rokovania volebnej komisie. Pri rokovaní volebnej komisie má poradný hlas...

67. Podľa § 29 ods. 1 volebného zákona po skončení hlasovania dá predseda okrskovej volebnej komisie zapečatiť nevydané hlasovacie lístky a obálky a potom dá otvoriť volebnú schránku. Ak okrsková volebná komisia na žiadosť použila aj prenosnú volebnú schránku, obsah schránok po ich otvorení zmieša.

68. Podľa § 29 ods. 2 volebného zákona okrsková volebná komisia sčíta obálky a porovná ich počet so záznamami v zozname voličov. Obálky, ktoré nemajú náležitosti podľa § 22 ods. 3, a hlasovacie lístky, ktoré neboli v obálke, okrsková volebná komisia vylúči.

69. Podľa § 170 ods. 8 písm. c) volebného zákona okrsková volebná komisia sčítava hlasy a vyhotovuje zápisnicu o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku.

70. Podľa § 183 volebného zákona po vybratí hlasovacích lístkov z obálok okrsková volebná komisia rozdeľuje hlasovacie lístky osobitne pre voľby do obecného zastupiteľstva a osobitne pre voľby starostu obce. Potom zisťuje počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov pre voľby do obecného zastupiteľstva a osobitne pre voľby starostu obce. Výsledky uvádza v zápisnici o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku.

71. Podľa § 185 ods. 1 písm. f) volebného zákona okrsková volebná komisia v zápisnici o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku uvádza počet platných hlasov odovzdaných pre jednotlivých kandidátov na starostu obce.

72. Postup zapisovateľky okrskovej volebnej komisie vo volebnom okrsku č. 1 považuje sťažovateľ za rozporný s citovanými ustanoveniami volebného zákona.

73. Ústavný súd k tejto námietke najprv považuje za potrebné zdôrazniť, že podstata postavenia zapisovateľa okrskovej volebnej komisie je vyjadrená v § 19 ods. 1 volebného zákona (organizácia, administrácia, odborná pomoc). Charakter týchto činností si celkom logicky vyžaduje nevyhnutnú interakciu medzi členmi okrskovej volebnej komisie a jej zapisovateľom a tá môže mať rozmanité podoby. Najdôležitejšou požiadavkou, ktorá zároveň rozhraničuje postavenie členov okrskovej volebnej komisie a zapisovateľa, je uskutočnenie rozhodnutí o otázkach spadajúcich do kompetencie okrskovej volebnej komisie a vyskytujúcich sa v priebehu realizácie volieb, prípadne výkon iných jej kompetencií (nie rozhodovacej povahy) priznaných zákonom. Inými slovami, zapisovateľ nesmie suplovať činnosť vyhradenú zákonom okrskovej volebnej komisii a tá sa nesmie zriekať svojich výlučných kompetencií v prospech zapisovateľa. Formulovaná požiadavka

však neznamená, že sa členovia okrskovej volebnej komisie nesmú so zapisovateľom radiť pri posudzovaní právnych otázok súvisiacich s výkonom ich úloh. V tom napríklad spočíva úloha odbornej pomoci zapisovateľa.

74. Na podklade prezentovanej argumentácie ústavný súd zastáva názor, že pri dôkaznom skúmaní správania zapisovateľa okrskovej volebnej komisie v čase hlasovania a pri zisťovaní výsledkov hlasovania je namieste maximálna opatrnosť a citlivosť pri vyhodnocovaní preukázaných skutočností.

75. Vykonané dokazovanie podľa názoru ústavného súdu potvrdilo, že sa zapisovateľka okrskovej volebnej komisie (██████████) aktívne zúčastňovala spočítavania hlasov odovzdaných pre voľby poslancov obecného zastupiteľstva. Vyplýva to predovšetkým zo svedeckých výpovedí samotnej zapisovateľky, ale aj z výpovede členky okrskovej volebnej komisie ██████████, ktorá uviedla, že *„najprv sme sčítavali poslancov. Vtedy sme urobili tri dvojice. Keď sa jednalo o sčítavanie hlasov o post starostu, všetci sme stáli spoločne pri stole, otvárali sa obálky a my, títo piati, čo sme boli členovia komisie sme mali na starosti, aby sme všetky tie hlasy starostov sčítali. Ona pri nás len stála, pomáhala nám otvárať obálky, ale ona to nesčítavala... tých poslancov bolo 34 a kandidujúcich starostov bolo len 5, takže predpoklad, že tých poslancov, mali sme viacej práce pri tých poslancoch. S tým sme ju požiadali, aby urobila ďalšiu dvojicu, aby nám vlastne pomohla.“*. Predmetom konania o volebnej sťažnosti sťažovateľa však nie je prieskum volieb poslancov obecného zastupiteľstva, ale starostu obce.

76. Ústavný súd považuje výpovede zapisovateľky a členky okrskovej volebnej komisie za autentickejšie v porovnaní s výpoveďami svedkov ██████████ a ██████████ (pozorovatelia), ktorí síce vypovedali, že sa zapisovateľka aktívne zúčastňovala sčítavania hlasov, no ich výpovede nijako nereflektovali dôkazne potvrdené odlišnosti pri zisťovaní výsledku volieb poslancov obecného zastupiteľstva na jednej strane a volieb starostu obce na strane druhej. Okrem toho, obaja vypočutí pozorovatelia potvrdili informáciu uvedenú v čestných vyhláseniach priložených sťažovateľom k sťažnosti, podľa ktorej bola zapisovateľka v čase sčítavania hlasov k pozorovateľom otočená chrbtom. Ústavný súd chápe argumentáciu sťažovateľa (vyjadrenie doručené ústavnému súdu 15. januára 2019),

že vzhľadom na odstup pozorovateľov od zapisovateľky dokázali spoľahlivo identifikovať, čo robí, aj keď im bola otočená chrbtom. V procese dokazovania však bolo rozhodujúcim odstránenie rozporu výpovede členiek okrskovej volebnej komisie a zapisovateľky ([REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]) a pozorovateľov ([REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]), pretože ak by prihliadol len na výpovede pozorovateľov, znamenalo by to ignoráciu skutočností plynúcich z výpovedí členiek komisie a zapisovateľky. Výpovede pozorovateľov sa z uvedeného pohľadu dostávajú skôr do polohy úprimného vnútorného presvedčenia, než reálneho zmyslového vnemu. A keďže výpovede členiek okrskovej volebnej komisie a zapisovateľky zhodne obnažili detailné podrobnosti organizácie práce komisie pri sčítavaní hlasov (sčítavanie hlasov pre poslancov a sčítavanie hlasov pre starostu obce, viacnásobná vzájomná kontrola členov komisie pri sčítavaní hlasov pre starostu obce), ústavný súd dospel k záveru, že výpovede pozorovateľov nie sú spôsobilé priniesť iný výsledok, než ten, že sa okrsková volebná komisia nezbavila svojich výlučných kompetencií v prospech zapisovateľky spôsobom, ktorý volebné pravidlá a na ne nadväzujúca judikatúra ústavného súdu nedovoľujú.

77. So zreteľom na uvedené ústavný súd uzavrel, že sa sťažovateľovi nepodarilo preukázať skutočnosti, ktoré by mohli mať priamy vplyv na vyhlásený výsledok volieb starostu obce konaných 10. novembra 2018. Sťažovateľ tak neunesol dôkazné bremeno a dôvody namietanej neústavnosti a nezákonnosti napadnutých volieb založil v podstatnej časti na hypotetických tvrdeniach (obsah neopečiatkovaných obálok, okolnosti výskytu papierového lístka za plentou, správanie sa členov okrskovej volebnej komisie po tom, čo pozorovatelia opustili volebnú miestnosť).

78. Uvedené závery boli podkladom na rozhodnutie ústavného súdu, ktorým sťažnosť sťažovateľa po jej meritórnom prerokovaní zamietol podľa § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. januára 2019